

Vinterskadd gress + golfere = knekte greenkeepere

Av Agnar Kvalbein, gressforsker i Bioforsk og daglig leder av NGA

Hvorfor er det så fint og grønt på nabobanen? Hadde du for mye ferie i vinter? Kanskje du skulle stengt banen i høst! Har du glemt å så nytt gress i år?

Greenkeeperen skygger lett unna golfere når kommentarene treffer som piskeslag hele dagen. Han vet at praten på terrassen er usaklige. Han vet hva som er skjedd. Han vet hvordan banemannskap står på og gjør alt de kan. Han vet det er en nesten umulig oppgave å få noe til å spire fra frø på greener som er i fullt spill. Og han vet at golfere ikke aksepterer provisoriske løsninger når vårsola varmer vintertrette kroppene. I mørke stunder og våkenetter grubler han på om han skal gidde å jobbe på en arbeidsplass der alle kundene, som samtidig er arbeidsgivere, kan oppføre seg så lite hensynsfullt.

Store vinterskader i år

Denne vinteren er det svært store vinterskader i et belte noen mil inn fra kysten rundt hele Sør-Norge. Kystnære baner har derimot klart seg bra mange steder. I innlandet har det vært mye, stabil snø og mange baner der også har klart seg bra. I mellomsonen har langvarig isdekke drept gresset. Der greenkeeperne har klart å knuse isen på greenene, og dermed berget dem, har ofte fairway dødd ut. Ingen golfbaner har nok ressurser til å holde hele banen isfri.

Isdekke har knekket mange fairwayer i vinter

Det er komplekse årsaker til vinterskader, så de fleste greenkeepere kvier seg for å begynne å forklare for vanlige golfere.

Forhold ved baneanlegget

At mange golfbaner er lagt på feil sted med tanke på lokalklima og jordsmonn, er det for seint å gjøre noe med. Men det går an å kritisere arkitekter som ikke tar tilstrekkelig hensyn til vinterproblemer. Mange steder renner det nesten kontinuerlig smeltevann inn på greenene, og greenområdet har for dårlig fall. Det er mer tele hiv i jorda rundt enn på greenene. Derfor blir vann lett stående demmet opp, og det dannes tykk is. (se bilde)

Det er også forskjell på vekstmasser når det gjelder vinterskader (særlig soppskader), og valg av gressorter betyr mye for

*Telehiv gjør at vann blir stående på greenen.
Foto: Steinar Selle, Grenland golfklubb*

vinterherdighet. Noen av de mest populære gressortene for greener er dårlig testet for vinteroverlevelse, og mange golfbaner har derfor sådd sorter som ikke er de beste. Tunrapp er et gresslag som tåler vinter svært dårlig, og dette ugresset dominerer etter noen år mange golfbaner.

Vi erfarer også at skyggefulle greener klarer seg mye dårligere enn de som ligger i full sol.

Klima

Vinteroverlevelse starter med en god høst med mye lys og lave temperaturer. Fine høstdager er veldig avgjørende for hvor mye opplagsnæring plantene tar med seg inn i vinternatta. God tele i bakken før snøen kommer er ideelt. Snø på bløt jord kan gi grobunn for mye soppkader (snømugg).

Når vintertemperaturen veksler ofte mellom pluss og minus vil plantene normalt få det tøft. Hvis det er snø, vil slikt vær føre til mye isdannelse. Hvor lenge denne isen blir liggende kan variere mye lokalt. Dette forklarer både hvorfor noen greener dør mens andre klarer seg, men også klimaforskjeller mellom nabobaner kan gi svært forskjellig overvintring.

Ofte ser vi at greenen er grønne når de kommer ut av snø eller is om våren, men så dør de ganske raskt etterpå. Det kan skyldes frysetørking. De små plantene, som nesten ikke har røtter, (for de er revet av på grunn av telehiv) tåler lite sol og vind. Det er derfor risikabelt å fjerne is og snø for tidlig også.

Når årsaken er kompleks, er det mange meninger.

Alderen på greener

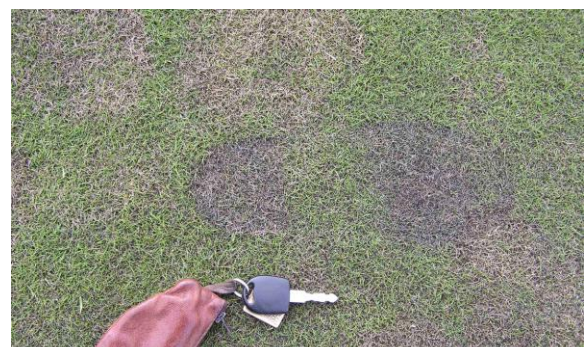
Det er ikke vitenskapelig dokumentert, men det er en anerkjent erfaring, at nysådde greener klarer seg bedre gjennomvinteren enn de eldre. Årsakssammenhengen er ikke kartlagt, men dette kan forklare forskjeller mellom baner og greener som tilsynelatende har like forhold.

Skjøtsel og bruk

Betyr ikke greenkeeperens innsats noe? Selvsagt kan de gjøre noe som viser seg å være dumt. Vi vet for eksempel at overdreven gjødsling med nitrogen om høsten er skadelig. Men det greenkeeperen **ikke gjør** er som regel viktigere. Og det er ofte et spørsmål om ressurser og anledning til å gjøre tyngre vedlikehold uten at golferen klager for mye.

Gjennom hele året er det viktig å lufte og dresse tilstrekkelig for å holde greenoverflaten vanngjennomtrengelig. (Mange golfere skjønner ikke at dette er nødvendig, for hjemme i hagen har de meitemark som ordner dette. Det skal mye arbeid til for å erstatte meitemark!)

Om banen stenges i rimelig tid om høsten, kan det bli tid til å gjøre noen ekstra vinterforberedelser som

Tråkk i rim tidlig om høsten kan gi spor våren etter.

for eksempel å lede vann bort fra utsatte områder. Hullpipelufting er positivt.

Vi vet også at det er svært skadelig å slippe golfere ut på det første rimet som kommer om høsten. Slike spor kan synes godt året etter.

Vinterskjøtsel krever at mannskaper er tilgjengelig når is og snø krever innsats. Dette kommer noen steder i konflikt med forventninger om at greenkeepere skal ta ferie og avspasere om vinteren. Eller skal de ha ferie og likevel trå til når det kreves? Tenk litt på den!

Reparasjon etter vinterskader

Reetablering av døde områder på greener er veldig vanskelig. Årsakene til det er også sammensatt, men bittesmå nyspirte gressplanter trenger vann flere ganger om dagen når sola steiker (golfere vil ikke overraskes av vanning). Frøplantene nappes også lett opp når greenen klippes, og vanndråper graver bort frø og sand på flekker uten gressdekke. Aller helst skulle derfor slike småplanter vært dekket av beskyttende fiberduk, men det kommer i konflikt med krav om stadig klipping og spill, helst på lavt klippede greener. Det er derfor ikke uvanlig å se spor etter vinterskader langt ut i august.

Og hvis greenkeeperen blir gjort oppmerksom på disse skadene hver dag hele sommeren, så kanskje golferne må stelle gresset selv neste år. For greenkeepere er som gresset på greenene. Det tåler utrolig mye tråkk og slitasje, men må stelles med kjærlighet og forstand.

Vinterarbeid på golfbanen kan ikke gjøres i ferien.